

Loppuraportti

HARMAAHYLKEEN PASSIIVISEN METSÄSTYKSEN MAHDOLLISUUDET JA PYYNTIMENETELMIEN TEHOSTAMINEN SAARISTOMERELLÄ JA SELKÄMERELLÄ

Harmaahylkeen passiivisen metsästyksen mahdollisuudet ja pyyntimenetelmien tehostaminen Saaristomerellä ja Selkämerellä

Hankennumero 30928

- 1. taustaa**
- 2. tavoitteet**
- 3. organisaatio**
- 4. toimenpiteet**
- 5. tulokset**
- 6. johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet**
- 7. liitteet**
- 8. lisätietoja**

1. Taustaa

Harmaahylkeiden aiheuttamat vahingot ammattikalastukselle sekä kalan verkkokassikasvatukselle ovat moninaiset. Hylkeet syövät ja vahingoittavat kalaa, karkottavat kaloja pyydysten läheltä ja rikkovat pyydyksiä. Hylkeitä myös hukkuu pyydyksiin. Laskennoissa nähtyjen hallien määrä on kasvanut 2000-luvun alun noin 10 000:sta nykyiseen noin 32 000 eläimeen Itämerellä.

Harmaahylkeitä esiintyy enenevässä määrin rannikon tuntumassa jossa hallien metsästyksen soveltuvia luotoja ei käytännössä katsoen ole. Hylkeen metsästäminen passiivisilla pyyntimenetelmillä tulee tällöin kyseeseen. Hylkeiden metsästystä säädellään metsästysajan lisäksi alueellisten kiintiöiden ja poikkeuslupien avulla.

Ratkaisumalleja sekä menetelmiä hylkeiden ja kalastuselinkeinojen välisten ristiriitojen pienentämiseksi ja elinkeinojen tukemiseksi on kokeiltu useissa eri tutkimus- ja kehityshankkeissa.

Harmaahylkeen passiivisesta metsästyksestä kalanpyydyksiltä sekä pyynnistä PU – rysiin asennetuilla pyyntilaitteilla on kokemuksia Selkämeren ja Suomenlahden alueelta. Menetelmällä pystytään vaikuttamaan hylkeiden aiheuttamiin ongelmiin paikallisesti varsin tehokkaasti, kun metsästystä ja pyyntilaitteiden avulla toteutettavaa pyyntiä pidetään yllä systemaattisesti.

Tämä edellyttää tiedottamista, kouluttamista sekä alueen metsästäjien, kalastajien ja kalankasvattajien verkostoitumista keskenään.

2. Tavoitteet

1. Testata menetelmiä ja keinoja harmaahylkeiden kalastuselinkeinoille ja kalanviljelylle aiheuttamien haittavaikutusten minimoimiseksi ja lisätä tietoisuutta harmaahylkeen luontaisesta käyttäytymisestä sekä siihen vaikuttavista tekijöistä.
2. Kouluttaa metsästäjiä ja kalastajia harmaahylkeen oikeaoppiseen käsittelyyn riistana sekä metsästysetiikkaan ja lisätä yhteistyötä metsästäjien ja kalastajien välillä kalastuselinkeinolle kohdistuvien hyljevahinkojen vähentämiseksi.
3. Luoda Saaristomeren alueelle käytänteitä harmaahylkeen passiiviselle metsästykselle kalanpyydyksillä ja verkkokasseilla.
4. Lisätä hylkeiden arkuutta ihmistä kohtaan.

3. Organisaatio

Hankkeen hallinnosta vastasi Peimarin koulutuskuntayhtymä ja koordinoinnista ja operatiivisesta toiminnasta Kalatalous- ja ympäristöopisto Livia Paraisilta.

Hankkeen yhteistyökumppanina toimi LUKE

Luonnonvarakeskus LUKE:n rooli

Luonnonvarakeskus toteutti hankkeessa Selkämeren alueella kalanviljelyyn soveltuvan hylkeenpyyntilaitteen teknisten ratkaisujen kehittämisen, testauksen sekä tulosten raportoinnin (2015 EKTR pilottihankkeessa kartoitettu alustavasti pyyntimenetelmän vaihtoehtoja, mutta kehitystyö jäi kesken hankkeen erittäin lyhyen keston vuoksi). Pyyntilaitteen käytännön testaus tehtiin yhteistyössä KalaValtanen Oy:n kalanviljelylaitoksella Luvialla

Lisäksi Luonnonvarakeskus oli mukana Saaristomeren alueella toteutettavan passiivisen PURysäpyyntimenetelmän valmisteluissa erityisesti pyydystekniikan sekä muun tarvittavan laitteiston osalta.

Luonnonvarakeskus ei osallistunut hankkeen kone-, laite- eikä materiaalikustannuksiin mutta avusti konsultin roolissa laitteiden hankinnassa ja modifioinnissa.

Esa Lehtonen Lukelta oli operatiivisena toimijana.

Muut yhteistyökumppanit

Riistakeskus/VS Riistanhoitoyhdistys / Jörgen Hermansson
Paraisten metsästysseura, Knut-Olof Lerche
Lokalahden urheilumetsästäjät, Jarmo Laaksonen
Ammattikalastaja Ismo Johansson, Parainen
Ammattikalastaja Seppo Lamberg, Pyhämaa
Kala Valtanen, Luvia

4. toimenpiteet

Hankittiin, kunnostettiin ja modifioitiin 1 PU rysä lisärakenteineen sekä valvontajärjestelmineen (gsm-hälyttimet) harmaahylkeen elävänä pyyntiin.

Kartoitettiin kohteet, jossa pyyntiä voitiin harjoittaa ja sovittiin käytännön toteutuksesta kalastajien ja muiden toimijoiden kanssa.

Hyljerysä oli pyynnissä kalastaja Ismo Johanssonin vesialueille vuonna 2017 ja 2018. Keväällä 2019 rysä siirtyi Kaarinassa toimiville ammattikalastajille.

Hylkeen metsästyskurssi (Liite 1) järjestettiin 29.3.2017 jossa kerrottiin hylkeen metsästämisen periaatteista, saaliin käsittelystä sekä mahdollisesta yhteistyöstä kalastajien ja metsästäjien välillä hylkehaittojen vähentämiseksi. Kurssi järjestettiin ammattiopisto Livian auditoriossa ja kurssille osallistui 70 osallistujaa; kalastajia, metsästäjiä ja muutoin asiasta kiinnostuneita. Liite 1 kurssiohjelma.

15.11.2017 järjestettiin hylkeen käsittelykoulutus (liite2). Koulutukseen osallistui 20 henkilöä. Ammattiopisto Livian tiloissa käsiteltiin 3 hyljettä asiantuntijoiden opastuksella. Hylkeet nyljettiin, lihat, sisäelimet ja traani otettiin talteen. Verkkoon jääneet hylkeet käsiteltiin Luken ohjeiden mukaisesti. Nahkat menivät Rasekon muinastekniikka-opettajan johdolla Mynämäelle jatkokäsittelyyn. Hylkeen käsittelykoulutuksesta valmistui editoitu video. Liite 3 sekä muutama tuntia raakamateriaalia.

Kalabiologian lehtori Arto Katajamäki kävi pitämässä hankkeesta esitelmän sekä näytti videon ammattikalastajien kalastajaristeilyllä vuonna 2018

LUKE:n tekemät toimenpiteet

LUKE kehitti ja testasi Selkämerellä harmaahylkeen vangitsemislaitteistoa, joka saatiin pyyntiin 2017. Yhteistyökumppanina hankkeessa toimi KalaValtanen Luvialla. Kalankasvatusaltaaseen sijoitetun vangitsemislaitteen perusidea on, että altaissa olevia kaloja tavoittelevat hylkeet ohjataan kestävästä dynema-verkkohavaksesta valmistettuun pienen rysän perää muistuttavaan pussiin, jonne uideessaan hylje laukaisee takanaan servomoottorin avulla sulkeutuvan kalteriportin ja jää vangiksi. Sulkuporttiin asennetulla gsm-hälyttimellä tieto laitteeseen uivasta harmaahylkeestä välittyy LUKE:lle. Rakenne on suunniteltu sellaiseksi, että ansaan jäänyt hylje pääsee pintaan ja hengittämään ja lopettamaan hallitusti.

5. Tulokset

Käytössä ollut hyljerysä ei toiminut halutulla tavalla ja se rikkoutui myös useampaan kertaan. Hylkeet eivät kovin hanakasti uineet sisään tai rysä ei kestänyt hylkeiden rimpuilua. Nyt kehityssuunta onkin muuttunut hylkeiden karkottamiseen niihin kehitetyillä laitteilla.

Yhteistyö kalastajien ja metsästäjien välillä lähti hyvin käyntiin kahden kurssin pitämisellä. Osanottajia oli runsaasti ja kiinnostus hylkeiden metsästämiseen oli suurta. Hylkeenmetsästäminen ja -käsittelyn tietotaitoa saatiin siirrettyä useille metsästäjille ja kalastajille. Todellisuudessa hylkeiden metsästäminen on niin vaativaa ja aikaa vievää hommaa ja kovinkaan monet metsästäjät eivät siihen hevillä lähde.

6. Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet

Tämän hankkeen perusteella nyt käytössä ollut rysä ei ollut toimiva. Hylkeet eivät menneet sisään vaikka kalastajan mukaan ulkopuolella niitä pyöri. Muutama sisään mennyt hylje meni rysän läpi ja paras pyyntiaika jouduttiin keskeyttämään rysän korjauksen ajaksi. Nyt kehitystyössä onkin siirrytty hylkeiden karkottamiseen muilla menetelmillä.

Hylkeiden aiheuttamat vahingot kalastukselle jatkuvat ja hylkeiden poistopyyntiä ja karkottamista tulee edelleen jatkaa Saaristomeren alueella.

Koska hylje on viisas eläin niin metsästäminen on vaativaa ja aikaa vievää hommaa. Vain harvat metsästäjät lähtevät tähän. Siksi pitäisikin ottaa käyttöön kannustinmenetelmiä metsästämiseen ja myös saaliin käsittelyyn ja markkinointiin.

7. Liitteet

Liite 1

KUTSU

Hylkeenmetsästyskurssi

Ammattiopisto Livian Kalatalous- ja ympäristöopistolla
Keskiviikkona 29.3.2017 klo 18 opiston auditoriossa
Kalakouluntie 72, 21610 Kirjala.

Tilaisuus on suunnattu Saaristomeren alueen ammattikalastajille sekä metsästyseuroille. Ilta toteutetaan osana Harmaahylkeen passiivisen metsästyksen mahdollisuudet Saaristomerellä ja Selkämerellä – hanketta. Hankkeessa testataan menetelmiä ja keinoja harmaahylkeiden passiiviseen pyyntiin, koulutetaan hylkeen metsästyksen ja käsittelyyn riistana sekä lisätään tietoisuutta harmaahylkeen luontaisesta käyttäytymisestä sekä siihen vaikuttavista tekijöistä. Tarjolla iltapalaa klo 17.30 alkaen opiston aulassa. Tilaisuus on osallistujille maksuton.

Tilaisuus päättyy n. klo 20.30.

TERVETULOA!

ilmoittautumiset pe 22.3.2017mennessä arto.katajamaki@livia.fi / 050 3555569

Liite 2

KUTSU

Hylkeen käsittelykurssi

Ammattiopisto Livian Kalatalous- ja ympäristöopistolla
Keskiviikkona 15.11.2017 klo 17 alkaen (-n.20.30)
Kalakouluntie 72, 21610 Kirjala.

(tapaaminen koulurakennuksen aulassa)

Käsittelykurssi on suunnattu Saaristomeren sekä Selkämeren alueen ammattikalastajille ja metsästyseuroille. Hylkeen käsittelykurssi on jatkoa keväällä toteutettuun metsästyskurssiin. Kurssilla opetetaan yksityiskohtaisesti käsittelemään pyydetyt hylkeet. Oppaina Jörgen Hermansson, Suomen Riistakeskus ja Niklas Ulenius, Kalastusmestari, ELY keskus

Kurssin järjestää Harmaahylkeen passiivisen metsästyksen mahdollisuudet Saaristomerellä ja Selkämerellä – hanke. Tilaisuus on osallistujille maksuton.

TERVETULOA!

ilmoittautumiset pe 10.11.2017mennessä

arto.katajamaki@livia.fi / 050 3555569

8. Lisätietoja

Arto Katajamäki

kalabiologian lehtori, kalatiimin vetäjä

Ammattiopisto Livia

arto.katajamaki@livia.fi

050 355 5569